

LETO
1928/29

ORLIČ

ŠT. 9
MAJ

P. Krizostom:

Šmarnice.

Z jutranjo roso
v golobjih očeh,
z rožnatim cvetjem
na snežnih dlaneh
z lahnim korakom prihaja
rajska Cvetica —
Kraljica maja.

Sredi demantne poljane
se nasmehne in obstane.

Šmarnice zaspane
svoje očke mencajo.
»Je že prišla, je že prišla
naša ljubljena Gospa!«
v zadregi šepetajo.

Hitro obrazke umijejo,
da v solnčni rosi zasijejo
kot angelske glavice.
»Sestrice šmarnice,
zdaj je naš čas!
Zdaj nas ožarja
Marijin obraz.
Zdaj je pomlad vriskajoča
pri nas.«

Muzikant Martinek.

Gorjanska vas.

1.

Čez nekaj dni je prišel Martinek do vrh hriba in je pogledal v dolino na vas. Sredi očrnelih hiš se je belila krčma, za eno nadstropje še višja kakor pred leti. Drevesa so se košatila pred njo in vrt je zelenel okoli nje. Daleč na koncu vasi je stala koč, vsa prav taka kakor takrat, ko jo je zapustil.

»Ni se dosti spremenilo,« si je dejal potnik. »Pa ne pojdem skozi vas. Okoli grem, da me ne bodo takoj ugledali.«

In ubral jo je po goličavah vprek in gledal samotne hiše pod seboj. Njive v bregovih so bile zanemarjene in polne plevla.

»Še jih ima Boštjan v rokah!«

Pod večer je šlo. Iz hiš se je kadilo v sivih oblakih. Sem pa tja je zakričal kdo na poti v dolini nad vprežno živino, ali je pa zalajal pes z otožnim jokom.

»Prav nič veselega ni v vasi. Samo v krčmi pojo,« je dostavil, ko je udaril v breg krik pijanih glasov.

Nerodni koraki so zašumeli po bregu. Starec z butaro na rami je prišel po stezi in suho pokašljeval.

»Dober večer!« je dejal Martinek.

Starec je dvignil glavo in obraz se mu je zvedril v nasmeš in začudenje:

»Glej ga, kaj nisi Martinov?«

»Seveda sem!« — Mož je kimal z glavo in pomislil:

»Dolgo te ni bilo, kar izginil si. Kmalu za očetom. Škoda očeta. On je vedel, kaj je dobro, kaj je zlo. Pa mu nismo verjeli. Sedaj nas to tepe.«

»Zapili ste se, zapili do pogina!«

»Smo se. Boštjan zna, mi pa ne. Vsa vas je njegova, komaj nekaj hiš se še drži. Tvoj oče je vedel, da bo tako.«

»Vedel je, pri gozdu se je začelo.«

»Zdaj nimamo gozdov ne kmetij. Vse je nekam zginilo. Boštjan ve, kam.«

Martinek je pokazal z roko po bregu:

»Silni gozdovi so bili tod.«

»Veliki so bili in naše kmetije tudi, pa je vse šlo skozi ena vrata.«

»Res je,« je pritrdil muzikant.

»Kaj boš sedaj?« se je odpravljaj starec dalje.

»Ne vem še. Po svetu ne pojdem, doma ostanem. Njivo imam in koč in ostanem pri delu. Delo nas bo rešilo!« je slovesno poudaril.

»Blagoslovljen za te besede!« je vzdihnil starec in odrsal po poti navzdol. Martinek je strmel nekaj časa, nato se je zravnal in vedro zavriskal, da je jeknilo čez dolino kakor mladostni krik.

V kočo je zlezal skozi okno in zapah odrinil. Vse je bilo še v redu, samo netopirji so gnezdili nekje v veži. Martinek je pregledal vse kote, potem je sedel na prag in se zamislil in je bil dolgo tih, naslonjen na roke kakor bi ga težila grozota bližnjih dni. Nenadoma se je vzpel in zgrabil za gosli:

»Jutri bo nedelja v naši vasi,
oj nedelja s čudno zlatim solncem.«

Spodaj v vasi so ljudje posluhnili in se začudili nad pesmijo:

»Prišel je in poje veselo, veselo — — —«

2.

Krčmar Boštjan je stal na pragu in premišljal svoje sanje. Sanjal je, da je zlezal na visoko drevo, pa se je drevo v koreninah razmajalo in se začelo nagibati k tlom. In da je bila groza še hujša: tik pod drevesom je zemlja zazijala v prepad in tista veja, ki se je Boštjan za njo držal, je začela hreščati in pokati. Potem se je zbudil.

Zdaj je bilo jutro solčno in je obetalo vroč dan. Boštjan se je kmalu udobrovoljil in je polglasno požvižgaval pred se. Po vasi je pripeljal kmet naložen voz in smola ali kaj je hotela, da se je ravno pred krčmo nekaj vozu napravilo. Voznik je hodil okoli njega in iskal in preklinjal. Krčmar na pragu se je pa smejal:

»Vidiš, Jože, voz se ti je ustavil in konj ne more več vleči. Počivati bo treba. Stopi no, pol litra ga boš, samo pol litra!«

Kmet pa še ni našel napake pri vozu in je delal, kot da je vse preslišal. Le venomer je hodil okoli voza in godrnjal.

»Kaj boš iskal!« je vabil Boštjan. »Pusti voz in stopi noter! Pošljem jaz hlapca, čemu bi se ti trudil.«

Voznik Jože je pa bil menda to pot gluh, da ni slišal Boštjana. Končno se je pa le ustavil pri konjih in si potegnil z roko preko čela in pogledal proti krčmi.

»Samo za hip stopi sem,« je klical Boštjan. »Dam jaz za pol litra!«

Kmet si je že popravil klobuk in hotel odložiti suknjo, da bi stopil k Boštjanu. Takrat je pa prižvižgal nekdo po vasi v čudno veseli pesmi. Bil je Martinek. Preko ramen je nosil motiko. Na njivo, ki so jo imeli že od davna v bregu na drugem koncu doline, na tisto borno njivico je hotel. Ko je pa zagledal voz, se je ustavil.

»He, očka, kaj pa vi stojite?«

Voznik je nekaj zagodrnjal, potem je pa povedal. Martinek se je nekoliko obrnil okoli voza, velel konjem prestopiti in šlo je.

»Glej ga, ta pa zna,« je dejal Boštjan, ki je prišel bliže. »Jože, kozarec vina mu lahko plačaš!«

Kmet res ni hotel biti grd, pa je prijel Martinka:

»Pojdi, greva na požirek!«

»Bog plačaj! Jaz sem se napil doma, pa nisem žejen. Vina pa ne pijem.«

Boštjan ga je natančneje pogledal:

»Glej, kaj nisi ti Martinov, tisti, ki je zginil pred časom po svetu? Kaj nisi ti tisti?«

»Seveda sem. Po svetu sem hodil pa sem se marsikaj naučil. Povsod sem videl, da je gorje in revščina, kjer pijejo. Zato nočem piti.«

Kmet Jože, ki je stopil že proti krčmi, se je nehote obrnil in dejal:

»Mislim, da ni tako hudo.«

»Kaj bo hudo!« se je razvnel krčmar. »To je beseda tistih, ki nimajo, da bi pili, pa se delajo svetnike. Saj zato ga je Bog ustvaril.«

»Hudo je, hudo!« je začel Martinek in se naslonil na motiko. »Zakaj so bregovi tu vprek vsi goli? Oče, vi povejte, zakaj?«

Kmet je sklonil glavo kakor grešnik:

»Prav za prav bi jih res ne bilo treba sekati. Danes vem to, takrat sem bil slep. Vse je šlo za denar.«

»In kje je sedaj tisti denar?«

Jože je zmajal z rameni in mislil:

»Bog ve, kje. Povsod smo ga razmetali. Rečem pa lahko, da se ni dosti poznal. Gozdov pa ni več.«

»Tako je. Čim več ste dobili za les, več ste znosili v krčmo. Do polnoči ste pili, vstajali ob devetih, desetih s težko glavo in danes vidite. Zdi se mi pa, da še ni prepozno.«

Martinek je vrgel motiko na ramo in odšel po vasi. Boštjan je ravnokar hotel skočiti nadenj, pa se je premislil, stisnil je pest in bruhal porogljivo za fantom:

»Otrok! Svet ga je spridil in je postal hujskač. V strah ga bo treba prijeti.«

Kmet Jože je pa dvignil glavo iz težkih misli in obraz se mu je zvedril. Zaklical je za Martinkom, naj počaka, in je pognal konja. Boštjan se je začudil:

»Kaj že greš?«

»Nimam časa. Mudi se mi. Pozdravljen!«

In kolesa so zaškripala po kameniti poti. Boštjana je obsla jeza, saj Jože je bil najbogatejši v vasi in župan je bil, pa bi mu ušel. Ves dan je prežal na pragu, kdaj se bo vračal, da bi ga pridržal. Proti večeru je zaropotal na cesti voz, krčmar je planil na cesto.

»Hej, kako si opravil?«

»Dobro!« je dejal oni na vozu, malo pozdravil s klobukom in izginil za ovinkom.

»Fantè muzikanterški!« je zarenčal Boštjan. »Vse mi pokvaril!«

3.

Župan Jože je bil moder mož in je povedal besedo tu, besedo tam, pa se je takoj opazilo, da Boštjanu zmanjkuje gostov. In da je bila stvar še jasnejša, je še župnik izpregovoril.

»Glejte, predragi,« je začel s pridigo v nedeljo, »težko je pri vas govoriti o poboljšanju in dobrotah tega sveta, o božjih dobrotah, dokler ne odpravimo iz sebe najhujšega zla.«

Potem je govoril o vinu in krčmah, o pobojih in je skoraj jokal, ko je pravil o bridkostih, ki so mu jih prizadejali v zadnjih dveh letih.

Ljudje so poslušali s sklonjeno glavo, le krčmar Boštjan na častnem sedežu v prvi klopi je postal rdeč in so mu oči zagorele od jeze. In še preden je bilo pridige konec, je šel iz cerkve. Ljudje so se mu umikali in se spogledovali, tudi župnik na leci je opazil in je dejal po pridigi bridko:

»Molimo očenaš še za one, ki ne poznajo prave poti do sreče tega sveta. Oče naš...«

Boštjan je še tisti večer povedal, da ne gre več v cerkev, tudi bire ne bo več dal župniku. Pivci so zmajali z glavo in molčali. Ko je pa krčmar povedal še par gorkih in grdih o župniku, se je v njih nekaj uprlo in so hitro plačali in odšli.

»Veste kaj,« je dejal pijanček Miha, »vsak dan sem bil pri njem, pa ne pojdem več. Rad ga pijem, pa če ga drugi ne, ga pa še jaz ne bom. Da bi pa tistega, ki me je krstil, me učil in mi zmeraj pomagal, kadar sem hotel, da bi tistega zasmehoval, tega pa ne. Če mislite vi drugače, pa dajte!«

»Ne gremo več!« so dejali nekateri, drugi so molčali.

Sredi vasi so pa obstali. Z brega od Martinkove koče je zvenela pesem. Čudovito jasno so pele gosli in vmes je včasih zapel godec v enoličnem pripevku:

»V črnih lesih zarja cvete,
v črnih lesih pomlad poje.«

»Fant je prebrisan!« je govoril Miha. »Mislim, da bi me pustil, da bi ga bliže poslušal.«

In ne da bi se zmenil za druge, je zavil v breg proti Martinku. Ostali so mu sledili in pred kočo so vsi posedli v travo, prižgali pipe in molčali. Martinku je sprva roka zastala, ko je videl ljudi, potem se je ohrabril in zapel vedro in mladostno.

Ko je za hip prenehal, je planil Miha z besedo:

»Dobro ti poje.«

»Nekaj je že. Pa še ni dosti.«

Miha je nekaj tiščalo, potem se je izbesedoval:

»Glej, mi smo revni ljudje in smo hudo radovedni, kako je po svetu. Ti si pa godec in si videl več ko mi: povej nam kaj, kako je tam zunaj. Morebiti da se kaj naučimo.«

»Seveda!« je vzplamenel fant, odložil gosli in začel z živo besedo praviti o svetu. Povedal je, kako je dve leti služil in se naučil veliko, oj veliko. Ko jim je vse razložil, je šlo že na polnoč in moške so videli, da so jim pipe ugasnile in da so pozabili na kajenje.

»Pa še drugič!« so se toplo poslavljali in se odpravljali domov. Martinek je strmel za njimi dolgo, dolgo...

Nekaj dni potem se je zgodilo, da ni imel Boštjan cel dan nobenega gosta. Hudoval se je na pragu in po sobah, da je odmevalo po vasi in so se kmetje pomembno spogledovali.

Martinek je pa tisti večer zavriskal na bregu pri svojem gozdičku in odgovorilo mu je iz vasi. Potem je sedel in zapel, kar je mogel:

»Ajte, bratci, pojdemo v lesove,
pa zavriskamo čez vse bregove
pesem o mladostnih jutrih — «

Krčmar Boštjan je razumel pesem in je zaprl okna in vrata, da bi je ne slišal. Slišal jo je tudi stari župnik in jo je blagoslovil:

»O, da bi bila večna in silna, zakaj meni se zdi, da je prišla malo, malo pred polnočno uro.«

Gorjanska vas je danes zdrava.

Victor Hugo — Joža Gregorič:

Dva revčka.

Skozi veliki Luksemburški park (v Parizu) sta šla dva dečka in se držala za roke. Prvi je mogel imeti kakih sedem let, drugi morda pet. Ker sta bila oba premočena od dežja, sta šla po oni strani drevoreda, kjer je sijalo solnce. Starejši je vodil mlajšega. Bila sta raztrgana in bleda in človeku se je zdelo, kot bi videl plaho zver.

Tedaj izpregovori manjši: »Zelo sem lačen!«

Starejši, ki je bil že nekak varuh mlajšega, je vodil svojega brata za levo roko, v desni pa je držal palico, ki jo je pobral med potjo. Tako sta prišla do velikega vodnjaka in se vsedla za labodnjak, da se skrijeta.

Skoraj v istem trenutku sta se približala velikemu vodnjaku neki gospod okrog petdesetih let in šestleten fantek. Otrok je držal v roki velik kolač. Mala revčka sta opazila, ko je prišla ta »gospoda«, in se še bolj skrila.

Oče in sin se ustavita poleg vodnjaka, kjer je bilo vse polno labodov. Tedaj so labodje začeli plavati po vodnjaku in pri tem se je videla vsa njihova krasota, da so bili res veličastni.

Deček je ugriznil v kolač — a takoj je izpljunil grižljaj in jel jokati.

- »Čemu jokaš?« ga vpraša oče.
- »Nisem več lačen!« odgovori dete.
- »Saj se kolač ne je radi lakote!«
- »Oh, ta kolač ni zanič, ker je že suh!«
- »Zato menda ne boš jokal?«
- »Ne bom!«

Oče pokaže z roko na labode:

- »Vrzi ga labodom!«

Otrok se je obotavljal: če kdo sam ne more pojesti kolača, se to menda ne pravi, da ga mora dati drugemu!?

»Oče nadaljuje: »Bodi človečanski! Do živali moraš imeti usmiljenje!«

In vzel je sinčku kolač in ga vrgel v vodo. Kolač je padel blizu ograde vodnjaka.

- »Vrniva se!« je dejal oče.

Iz skrivališča sta tedaj skočila mala revčka. Mlajši je gledal kolač, proti kateremu so plavali labodi, starejši se je oziral za meščanoma, ki sta odhajala. Oče in sin sta krenila na stezo in se izgubila med drevjem.

Čim sta onadva izginila, se je starejši deček urno vlegel na trebuh na zaokrožen rob vodnjaka; z levico se je držal za ogrado in visel nad vodo — toliko, da ni padel v vodo! — v desnici pa je stiskal palico in skušal doseči kolač. Ko so opazili labodje svojega nasprotnika, so jeli hitreje plavati; pri tem pa so povzročili valove, ki so zadevali ob kolač in ga polagoma približevali dečkovi palici. Že so bili labodje pri kolaču — takrat pa ga je dosegla tudi palica. Deček udari s palico po vodi, da požene labode, pritegne kolač k bregu, ga pobere in stopi na noge.

Kolač je bil napit vode, toda siromačka sta bila lačna in žejna. Starejši ga je prelomil na dva dela, večjega in manjšega, vzel manjšega zase, večjega pa dal lačnemu bratcu.

R. Trnovčan:

Pri nas je maj.

*Pri nas je maj in jutra v zarjah se rdečijo,
gozdovi so vzdrhteli v plašnotih sanje,
v meglenih daljah gore lahno se zlatijo,
ko solnce z jasnega neba posije nanje.*

*A pod večer pa v poljih tihe pesmi vzvalovijo,
zagrnejo vso našo bol in bedo,
da človek skloni v božjo se besedo,
ko v linah nam zvonovi pojejo Avemarijo.*

Mladec P. K.:

Gregor Rožman — škof.

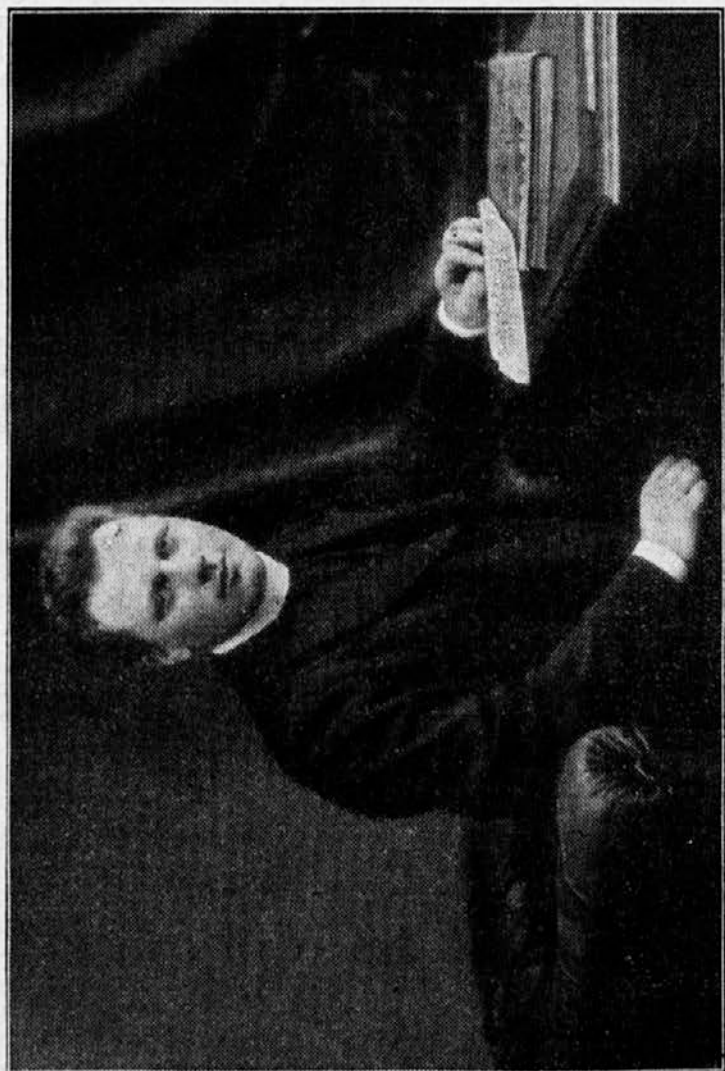
V marcu so prinesli listi vest, ki je kakor toplota pomladnega solnca objela orlovske vrste, veselo vest, da je postal dr. Gregor Rožman, profesor cerkvenega prava v Ljubljani, škof-pomočnik ljubljanski škofiji.

Spoznal sem gospoda profesorja že kot ljudskošolski učenec v Marijanišču. Mnogokrat nas je obiskal in se z nami v prostih urah zabaval, vedno vesel kakor mi. Takoj, ko smo ga spoznali, smo občutili njegovo naklonjenost in iskreno ljubezen do nas, mladih ljudi. Težko mi je postajalo pri srcu ob koncu petega ljudskošolskega razreda, ker sem vedel, da se bo treba ločiti od našega ljubitelja, ko sem se odločil, da bom vstopil v gimnazijo. A ta misel mi je težila srce le dobra dva meseca. Takoj ob vstopu v gimnazijo sem se vpisal kot Orlič k »Dijaškemu Orlu«. Prišel je prvi sestanek, ki mi je odvzel vso žalost, ko sem zopet zagledal v naši sredi gospoda profesorja kot pokrovitelja »Dijaškega Orla«. Kot Orlič in pozneje kot Mladec sem veliko občeval z njim in od dne do dne je v meni raslo spoštovanje, udanost in ljubezen do njega, ki nam je z večšo roko kazal pot na prebogato orlovsko polje in odgrinjal z vneto besedo lepoto orlovstva. On sam pa je stal pred nami kakor izklesana orlovska misel.

In kolikokrat nas je peljal ven iz tesnih mestnih zidov, ven v božje stvarstvo, kjer vsaka bilka, vsak kamen, vsak solnčni žarek oznanja umetniško roko Onega, ki še vedno kleše in pili, obnavlja in presnavlja, pa ne vemo, ker nam tega nihče ne pove in ne pokaže. Gospod profesor nam je na teh izletih vse tako lepo po naše povedal, da smo se veselili, smejali, zabavali in — učili, pa nikdar dolgočasili.

Leta so tekla, božja Previdnost je izbrala za pomožnega škofa našega pokrovitelja. Mislim in trdno upam, da nas tudi sedaj, ko je dosegel to visoko mesto, ne bo zapustil, temveč ostal nam Mladcem vedno očetovsko skrben, mi pa njemu otroško udani. Mi Mladci se veselimo ter molimo, da nam ga Bog dolgo ohrani kot dušnega vodjo orlovske mladine in mu kličemo iskren »Bog živi!«

Dr. Gregor Rožman se je rodil v Smihelu pri Pliberku 9. marca 1883. V gimnazijo je hodil v Celovcu in maturiral 1904 z odliko, šel v semenišče in pel novo mašo 1907. Kaplanoval je v Borovljah, kjer mu je dejal star možakar: »Vi ne boste dolgo ostali tu, Vi boste postali škof.« Ko je šel na Dunaj študiral, mu je nekdo napil ob slovesu kot bodočemu škofu. Od kar

Dr. Gregor Rožman, ljubljanski pomožni škof.

je doštudiral, je vedno med mladimi ljudmi vedno mlad. 1920 je prišel iz svoje dvakrat tužne Koroške v Ljubljano, kjer deluje do današnjega dne v orlorski organizaciji. Za Orle je spisal molitvenik. Prepotoval je skoraj vso Slovenijo, pozna menda prav vse orlorske odseke, vsi Orli pa prav gotovo njega.

Sanje in hrepenenja . . .

Tam je velik vrt z visoko ograjo ograjen, oko se komaj po najbližjem lahko ozre, ali kakor srce zahoče po tistem, kakor se roka stegne, zadene ob plot; in najsi je še tako blizu, predaleč je. Ljudje so lepi tam, kakor ob največjem prazniku praznični. Tam je sam paradiž, poln vsega lepega, za srce komaj sluteneга.

Minka se je onemoglo dvignila iz omotičnosti in kakor da išče nekoga po zamolklem prostoru. Skozi edino, umazano okno je padal pramen blede svetlobe. In v tem pramenu je zazrla bratov obraz bolesten in mrk. Poleg pa obraz Fanči. In kakor so se srečali njiju pogledi, nasmehnila se je Minka, nato pa za trenutek zaprla oči. In v tem trenutku se je spomnila vsega od včeraj.

Tam je velik vrt, z visoko ograjo ograjen, oko se lahko komaj po najbližjem ozre; ali kakor se roka stegne, zadene ob plot... Spomnila se je Minka tiste lepe hiše sredi mesta izza davnih dni. Mnogo prijateljic in prijateljev je ostalo tam, ona je morala iti... Ali včasih zahrepeni srce človeku po prijaznem nasmehu...

»Kaj je rekel?« se je Minka trudno dvignila na pol in zazrla v obraz Fanči. Kakor da je njen spomin preslaboten za vse. — »Kdo?«

»Kdo, on, Bino.« Dasi Fanči ni poznala fanta, spomnila se je nanj. Kodrolasi, rdečih debelih lic, praznično oblečen je obstal pred njima, pa sta krenili med visokimi vrati še na večje dvorišče. Gledal je začudeno smehljajoče, kakor znan obraz, ki ga dolgo ni bilo več med živimi.

»O, Bino,« se je hotela Minka razveseliti. Fant se je zasmejal bučno in dejal s solznimi očmi.

»Barakarca,« in je v radosti stopil na veliko dvorišče in kakor nekaj veselega, nekaj nepričakovanega hotel povedati prijateljem...

»Barakarca,« sta še slišali, nato je Fanči potegnila Minko za roko. Spotaknila se je Minka in ob padcu zakrvavela. Ni se spominjala pozneje ničesar več. Kakor v gosto meglo je ostalo vse zavito, še oko spomina se ni moglo ozreti tja.

»Kaj je rekel?« — Fanči je skoraj nekam sramežljivo zrla v bolesten obraz Minke. Njene oči so bile trudne in ni bilo tistega ognja od včeraj v njih. Tiha žalost se je zrcalila tam, kakor zamirajoča pesem.

»Barakarca,« je dahnila Fanči in pomislila kakor pred skrivnostjo.

»Barakarca,« je ponovila Minka in zasanjala za hip. »Ali včasih smo imeli lepo, visoko hišo sredi mesta...« pa se je

spomnila na včerajšnji dogodek, pa je obmolknila... V tisti hiši so stanovali in lepo živeli in ona se je igrala z drugimi otroki in... stisnila je trepalnice.

»Zakaj je tako na svetu, Fanči?« Fanči se je samo ozrla. Kako pa naj bi bilo, saj drugače ne more biti. In zato ni odgovorila Minki, kako odgovoriti na tako čudno vprašanje. In ko se je vračala domov, jo je čudno obšlo:

»Barakarca,« in ni mogla razumeti. Nekaj čudnega, tujega je bilo v besedi in hkrati je bila tako navadna in skoraj — prijazna.

Dr. V. K.:

Kako rasteš?

Živiš, rasteš, se razvijaš po načrtih, ki jih je položila narava v prve začetke tvojega življenja. Zraven pa še obilno pridoda okolica, v kateri živiš, bodisi da tvojo rast pospešuje ali ovira: iz malega deteta v deško dobo, preko fantovstva v zrelega moža.

Povedali so ti, da rasteš do 24. leta; če v tem času nisi zrastel v Goljata in si ostal David, bo tudi potem to ostalo neizpolnjena želja. Torej da pridobivaš na rasti do 24. leta! Ali v glavnem najdemo, da se potegne telo v višino v dveh periodah (dobah). Prvič v prvih šestih letih; potem raste počasneje do 12. leta, ko se začne telo drugič hitro vzpenjati v višino, kar traja nekako do 18. leta. Pri deklicah se ta doba nekaj prej začne in tudi prej konča.

Proti koncu označene dobe ponehava porast v višino in telo začne hitro pridobivati na težini in obsegu. (Suknjič bi bil dosti dolg, pa je preozek.) Tako smo že okoli 18. leta pridobili mere, ki jih obdržimo skozi življenje, dokler se v starosti zopet ne začnemo nižati. Zakaj je važno za nas, da vemo za svojo rast, kako napreduje? Odgovor je jasen! Da moremo vplivati nanjo! Saj smo v začetku rekli, da more tudi tvoja okolica pospeševati ali ovirati razvoj, pa tudi sam.

Spoznaš, da le tedaj lahko posežeš ugodno v snovanje narave, če se sama nagiblje v dotično smer. Torej boš s svoje strani skušal, da bo rast obilnejša, kadar bo telo samo imelo težnjo v rast.

Takrat pa je telo tudi bolj občutljivo. Če nepravilno vplivaš, utegneš več škoditi kakor koristiti: namesto večje rasti zamoriš telo in težnjo v njem, da se razvije enakomerno in lepo. V drugem porastu je še celo potrebno, da prispevaš iz svojega, da se telo v vseh smereh pravilno razvija.

Okolica, v kateri živimo, je naše stanovanje, zrak, solnce, voda, vreme, delo, naša prehrana in podobno. Od teh reči je mnogo odvisno, da se razvijejo vse zastavljene kali do vrhunca, ki je v namenu narave.

Gotovo te zanima, saj o tem se ves čas že menimo, s kakšnimi sredstvi se da napraviti, da zrasteš v velikega moža. To sredstvo so — razne telesne vaje. V obeh dobah največje rasti jih je treba

uporabljati previdno, to se pravi, da ne boš vadil težkih in najtežjih vaj, ki ne morejo ugodno vplivati na harmoničen (skladen) razvoj telesa. Odsvetovati je treba predvsem tezne vaje na bradlji in drogu. Zelo priporočljiva pa je vsaka vrsta športa, ki ima predvsem to prednost, da ga izvajamo na prostem, v čistem zraku, obsijani od solnca. Gibaj se mnogo v božji naravi! Tukaj se veseli in razvijaj!

Že šestdnevno potovanje bolj ugodno vpliva na rast kakor pri tistih, ki ne potujejo. Ko so pri prvih merili obseg rok in nog, prsnega koša in tudi višine telesa, so dognali, da so se mišice bolj odebelile, kakor če bi v istem času vadili samo telesne vaje. Pri tistih pa, ki se tega niso oprijeli, pa tega napredka seveda ni bilo.

Če hočeš, da se ti telo urejeno razvija in da izrabi do skrajnosti kapital, od narave naložen v ta namen, vadi telesne vaje; v drugem porastu z gotovo previdnostjo, da ne zastane rast vsled oškodovanja telesnih sil.

Alphonse Daudet. — J. Gregorič:

Brat Jakob.

Kako je moj dobri brat Jakob, ki je danes tako vesel, pretakal solze, ko je bil še otrok! Vedno je imel rdeče oči in mokra lica.

Vedno in povsod je jokal! Zjutraj in zvečer, podnevi in ponoči, v šoli, doma in na sprehodu. Če si ga vprašal: »Kaj ti je vendar?« je jokaje odgovoril: »Nič!« Baš to, da mu ni bilo nič, je bilo najbolj zanimivo. To je bilo vse, da je jokal, kakor se vsekujemo, samo še pogosteje. Kajkrat je dejal oče ves obupan materi: »Kako je smešen ta otrok, le poglej ga! To ti je pravcata reka.« Na to je odgovorila moja mati s svojim sladkim glasom: »Kaj hočeš, dragi! Z leti bo vse to samo od sebe minilo; v njegovih letih sem bila tudi jaz prav taka.«

Jakob je doraščal, a solziti se kljub temu ni nehal.

Ubogí Jakob, kako je bil nesrečen! Ko ga je zagledal oče s solzami v očeh, ni mogel več prenesti in začel ga je tepsti ... Vedno je bilo slišati: »Jakob, ti si tepec! Jakob, ti si osel!« In v resnici si nesrečni Jaka ni mogel prav nič pomagati, kadar je bil poleg očeta. Ko se je trudil, da bi zadržal solze, se mu je pačil obraz. Od strahu je bil ves zmešan. Prisotnost očeta je bila vzrok vseh njegovih nesreč. Poslušajte zgodbo o vrču:

Nekega večera, ko smo baš sedali za mizo, opazimo, da ni niti kaplje vode pri hiši. »Grem pa jaz ponjo, če hočete!« se oglasi dobri Jaka. In že pograbi vrč, velik lončen vrč. Oče je skomignil z ramami: »Če bo šel Jaka po vodo, bo prav gotovo razbil vrč!« »Jakob, slišiš Jakob!« je govorila mati s svojim mirnim glasom, »glej, da ga ne razbiješ! Skrbno pazi nanj!«

»Če mu stokrat rečeš, naj ga ne razbije, ga bo kljub temu razbil!« je povzel oče. Tedaj z jokavim glasom spregovori Jakob: »Zakaj pa želite, da bi ga razbil?«

»Ne želim, da bi ga razbil, ali povem ti, da ga boš!« odvrne oče s suhim glasom.

Jakob ni dejal ničesar, vzel je vrč in naglo odšel z izrazom, kakor bi hotel reči: »Oh, razbil ga bom! Pa dobro, bomo videli!«

Mine pet minut, mine jih deset! — Jakoba ni.

Mati se je začela vznemirjati:

»Samo, da se mu ne bi kaj pripetilo!«

Šmihel pri Pliberku ob novi maši dr. Greg. Rožmana (4. avg. 1907).

»Kaj misliš, da bi se mu pripetilo?« je odvrnil oče osorno.
— »Vrč je razbil, pa se ne upa domov.«

Ko je to spregovoril — kljub svojemu strogemu obrazu je bil najboljši človek na svetu — je vstal in odprl vrata, da bi pogledal, kaj se je zgodilo Jakobu. Ni mu bilo treba daleč iti, kajti Jakob je stal za vrati — praznih rok, tih in okamenel. Ko je zagledal očeta, je prebledel in s presunljivim tihim glasom zaječal: »Razbil sem ga!« — Res ga je bil razbil.

Od vseh strani.

Ptuj. Tudi dijaški naraščaj iz Ptuja se menda sme enkrat oglasiti v »Orliču«. Živimo in delamo, najsi drugi odseki o nas malo vedo. Na Jožefovo, 19. marca, smo praznovali Orlovski praznik. Zjutraj smo imeli pridigo in sv. mašo s skupnim sv. obhajilom. Bili smo v krojih, ne samo mi, dijaški naraščajniki, ampak vsi Orli, Orlice, Mladci, Mladenke, Orličci. Popoldne je bila v mestnem gledališču Akademija. Bil je zelo lep spored. Dijaški naraščaj je nastopil s tremi skupinskimi vajami v trojicah. Izvajali smo jih ostro in točno. Občinstvo je akademijo hvalilo. Pravili so: »Najboljše so izvajali Orlice, Mladenke in Dijaški naraščaj!« Dijaški naraščaj se lepo razvija. Tudi dijakinje so se zgánile, odkar se je ustanovil orliški odsek. Dijaki, dijakinje! Ostanimo zvesti orlovskemu praporu! Dvignimo, bratje in sestre, svoje silne peruti k solncu, saj dijak-Orel, dijakinja-Orlica je ponos in dika slovenskega naroda. Pozdravlja Te brat O.

Brat O.! V »Orliču« se sme vsak oglasiti. Kar ni, da bi drugi zvedeli, vzame urednik na svoja pleča, kar pa je, da drugi zvedo, dam natisniti. Ni ravno treba, da bi se vedelo »per urbem et orbem« (po mestu in svetu), kaj delate in kako živite v Ptuju. Tiho, skrito pa vztrajno delo prej ali slej bušne na dan v vsej svoji lepoti in vrednosti. Poznam odsek, ki se je osem let tiho in prikrito vadil, da odnese prvenstvo v tekmah. In ga je. — Brat Cene.

Cerknica. Cenjeni gospod urednik! Dolgo sem molčala. Moj stanovski poklic mi dopušča le malo časa za privatne zadeve. No ali danes sem si kljub temu vzela urico prostega časa in Vam hočem napisati in sporočiti, kaj smo delali pri nas v neznosni in dolgotrajni zimi. Najsi je tudi škripalo pod nogami in pokalo naokrog od mraza, ki nas je to zimo zalotil tako nepripravljene, vendar nismo dremali in preganjali dolgega časa doma za pečjo. Vedno in vedno smo neumorno delali in se pripravljali na pomladne prireditve. Prvo smo imeli na dan sv. Jožefa. Bila je akademija pri pogrnjenih mizah. Prireditve je otvoril g. K. S svojim kratkim pa jedrnatim govorom je orisal pomen prireditve in pojasnil, kaj so delali naši bratje in sestre v dolgih zimskih večerih v telovadnici in v društvu, ko so skrbne mamice popraševale, kaj delajo njihovi sinovi in hčere v društvenih prostorih. Nato je sledila telovadba članov, članic in naraščaja. Med telovadbo so nastopali razni člani z govorom in deklamacijo. Zbrano občinstvo je z navdušenjem ploskalo ob končani prireditvi, nakar je sledila prigrizna zabava. — Dne 25. marca smo praznovali materin dan, ki je imel tudi lep spored. Zbrane matere je najprej nagovoril g. K. in jim z ganljivim govorom očrtal njihovo materinsko dolžnost. Za razvedrilo so skrbne članice in gojenke s telovadbo in deklamacijami. Med odmorom smo poslušali na radio, kako po svetu proslavljajo materin dan. Prostorna dvorana je bila obakrat nabito polna. In to je vse, kar sem hotela povedati. Pa še drugič kaj. Bog živi! — Hermina K.

Hermina! »Od vseh strani« je naslov temule kottičku, kamor pošiljajo pridni Orličevci in pridne Orličevke svoja pisma in dopise. Je res »od vseh strani«, od severa in juga, od vzhoda in zahoda, iz ponosne Gorenjske, iz vesele Dolenjske in revne Notranjske, iz zelene Štajerske in iz Prekmurske, nam vsem tako malo znane, in še iz daljne Amerike se oglašajo in popisujejo, kako živijo, kaj delajo, kakšne uspehe žanjejo, koliko trpijo. Vsa ta pisma in poročila so kakor silna moč, ki se vzdiguje in širi, tare okove, odstranja zapreke presilni orlovski sili. Je ta moč kakor lava, ki se zbira in kuha v ognjeniku in je ni skale, ki bi jo mogla ustaviti, ko rine in sili na dan. Le ostanimo v tej silni in lepi orlovski misli, naj vsak pridoda še od svoje moči, da bo slovenska mladina — orlovska mladina. Pozdrav vsem, ki se trudijo pod šesterobarvenem Javorniku. — Brat Cene.

Sv. Marjeta pri Ptuju. Velepoštovani g. urednik! Dovolite mi, da še jaz sporočim par besed o našem delovanju. Menda še vsi mislijo, da šmarjetski odsek spi, ker se v »Orliču« nič ne pokaže, pa Vam povem, da je pri nas zelo veselo in dobra disciplina. Na dan sv. Jožefa zjutraj smo preieli

sv. obhajilo, popoldne pa priredili akademijo. Akademija se je vršila po tem sporedu: proste vaje članov, Oj Doberdob, govor, proste vaje Mladcev, skupine, proste vaje Orličev »Mladi vojaki« in deklamacija. Občinstvu je zelo ugajala, posebno skupine Mladcev, Oj Doberdob in »Mladi vojaki«. Posebno pomembna je bila ta akademija za naš odsek, ker je bila prva v šmarjetski orlovski družini.

Mladci, sedaj vadimo na orodju. Ne smete misliti, da na proste vaje pozabljam. Pripravljamo se tudi za nastop pri Veliki nedelji, ker takrat hočemo nastopiti še bolj živo. S temi vrsticami se poslavljam do drugega dopisa, Bog živi! — Mladec P

Mladec! Ali si Peter, ali si Pavel, ne vem, ker si napisal samo P. Pa naj bo že tako ali tako, lepo pa je, da si se oglasil v »Orliču« in nam povedal, da ne spite, ampak pridno delate. Le glejte, da se pri Veliki nedelji dobro odrežete in usejete zdravo orlovsko seme, ki bo rodilo obilen sad vsem Vam »mladim in starim«. Tisto slovo do prihodnjega dopisa, Bog živi! — Mladec P.

Pridni dopisniki. Nemški in francoski šolarji si redno dopisujejo, da se naučijo obeh jezikov; teh dopisnikov je okoli 10.000!

Prvovrstni otroci. Stric obišče svoje nečake. »Halo, otroci! Kako pa kaj v šoli? Ste pridni?« — »Jaz sem med vsemi učenkami prva v branju!« se pobaha Lička. — »Jaz pa v našem razredu prvi v računstvu.« — »Jaz sem pa vedno prvi iz razreda, kadar je šole konec.«

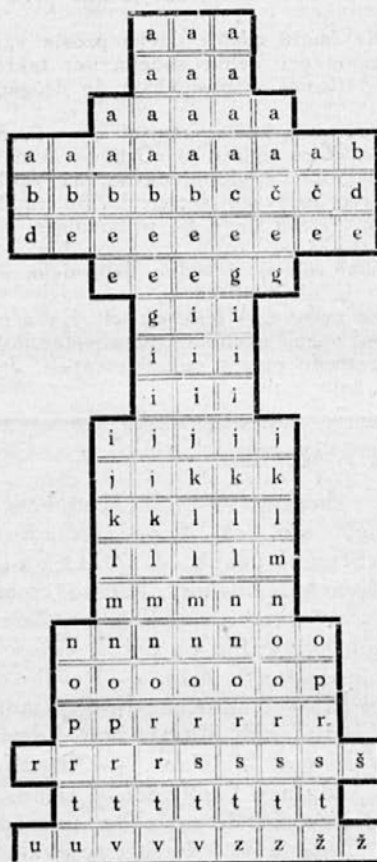
Rešitev ugank iz 7. številke.

1. Križ: svoboda, Kobarid, škorenj. — 2. Magičen lik: program, Danijel, globa, Bled, sto, os, t. — Mladost. — 3. Posetnica: Reševalec »Orličevih« ugank. — 4. Iskalnici: Pokoj, mladost, kopriča, šivanka, čevljar, koleno, majnik, nedelja. — Kdor išče, najde. — 5. Dober sklep: Začni pri »P«, nadaljuj v krogu po najbližnjih kvadratih, pa dobiš: Gospod življenja in smrti, tebi posvetim svoje orlovsko delo. — Rešili so: Ivanka Stušek, Tržišče na Dol., Karel Erjavec, Vincenc Knol, Vladimir Pezdirec, Josip Močnik, Janko Košir, Janko Moder, Ivan Lavrič st., Janez Kopač, dijaki v Št. Vidu nad Ljubljano. — Nagrado je dobil Janez Kopač, dijak v Št. Vidu nad Ljubljano. — Uganke v 7. številki so vam pa sapa zaprle. Ne rečem, da so lahke, še srednje težke niso, ampak prav težke so. Tega je pa kriv nek reševalec, ki mi piše, »uganke so prav lahke, skoraj na prvi pogled sem jih rešil«. Čakaj, sem dejal, koliko »pogledov« bo treba za te. Mislim, da še do danes vanje gleda. Da jih boste pa vendar do 15. maja rešili in poslali, vam hočem nekoliko pomagati. »Voščilo«, 7. številka je izšla za Velikonoč, ko tudi pišemo razna voščila. »Pregovor na krilih«. Imate številke 1, 2, 3, 4 in 1, 2, 3, in 4. Če ne gre po zlogih, mora iti po črkah. »Odbiralnica«. Ta je pa res za »prvi pogled«. So črke z eno piko, z dvema, trema itd., pa zopet z eno črto, z dvema, trema itd. Povrhu še v drugi, tretji in četrti vrstici prečrtajte zgornje pike, pa morate nekaj dobiti. »Premikalnica«. Vsem, ki so v »Orlu«, morajo biti znane vse orlovske knjige. »Posetnica«. Je prelahka, da bi vam kaj povedal in »Zvezda« tudi. Nagrada ostane ista, namreč **Prezelj, Mladi kemik**. Za 9. številko razpisujem **Ksaver Meško, Mladini**. (V knjigi je tudi pisateljeva slika.)

Orličeve uganke.

1. Kríž.

(Božidar, Jesenice.)

Po sredi navzdol se bere sveto-pisemski izrek.

3. Vam poslan.

(Tone Starec, Slatnik.)

P, m, o, e, z, j, d, r, r, a, a, k,
v, n, u, a, g.

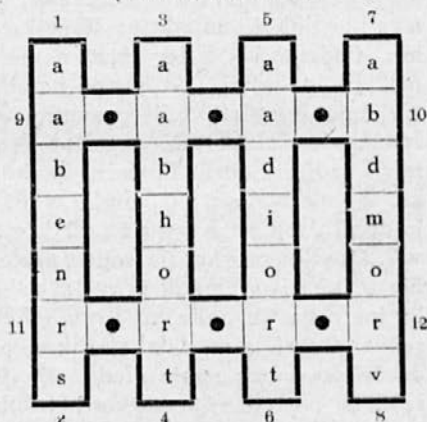
**Reši vse tri uganke
do 15. maja**

Besede pomenijo:

1. nesreča,
2. škodi železu,
3. mnogo ljudi,
4. španski sport,
5. je v vsaki kuhinji,
6. slovansko žensko ime,
7. stran neba,
8. afriška žival,
9. kazalni zaimek,
10. orožje,
11. delavec,
12. veselje delavca,
13. tuja žival,
14. zdravilno zelišče,
15. afriška dežela,
16. posoda,
17. nadležna žival,
18. žensko ime,
19. pokrajina v Jugoslaviji,
20. glavno mesto evropske države,
21. mesto v Bosni.

2. Ograja.

(France, Središče.)

Besede pomenijo: 1—2 znak veselja, napaka; 3—4 sorodnik, žuželka; 5—6 žuželka, žensko ime; 7—8 ptič, upanje. Ko dobiš navedene besede, vstavi namesto pik črke, pa dobiš mesto 9—10 in 11—12 dve mesti v Jugoslaviji.

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.